

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЛІСОВОГО
І САДОВО-ПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА**

ВП НУБІП УКРАЇНИ «БОЯРСЬКА ЛІСОВА ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ»

ТОВАРИСТВО ЛІСІВНИКІВ УКРАЇНИ

**НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ЛІСІВНИЦТВА ТА ДЕКОРАТИВНОГО
САДІВНИЦТВА**

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

УЧАСНИКІВ

**МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОСИСТЕМНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
У ЛІСОВОМУ КОМПЛЕКСІ ТА САДОВО-ПАРКОВОМУ
ГОСПОДАРСТВІ»
(18-19 квітня 2019 року)**

КИЇВ – 2019

ЛІСОМЕЛІОРАТИВНА РОЛЬ ПРОТИЕРОЗІЙНИХ НАСАДЖЕНЬ

*В.М. Малюга, кандидат сільськогосподарських наук
Національний університет біоресурсів і природокористування України*

Захисні лісові насадження (ЗЛН) надійний, безпечний, довготривалий, ефективний засіб протидії розвитку ерозійних процесів, як фактичний екологічний «каркас» забезпечують збалансування ландшафтів. Вони разом із природними лісами та різними видами інших рослинних угруповань представлені у більшості складових структурних елементів екологічної мережі.

ЗЛН є основним компонентом лісоаграрних ландшафтів, тому для забезпечення їхньої екологічної стабілізації, створення оптимальних умов функціонування сільськогосподарського виробництва першочерговим завданням є розробка ландшафтно-екологічних основ оптимізації таких систем. Це сприятиме збалансованому використанню, збереженню та відтворенню ландшафтів, упровадженню положень Європейської ландшафтно-конвенції.

Екологічна оптимізація – це досягнення екологічної рівноваги, що забезпечує стабільність певної екосистеми; збереження сприятливих умов життя людей завдяки раціональному поєднанню екологічних компонентів і екосистем з різним ступенем перетворення їх людиною.

Вдало створені ЗЛН, які з часом формують лісове середовище, здатні відповідати умовам природного лісу. Вони спроможні ефективно діяти в часі та просторі. В часі – від моменту створення, приживлення, подальшого формування і розвитку до поширення впливу наступних поколінь. У просторі – вище, глибше, далі за будь-яке рослинне угруповання, проявляючи пертинентний (той, що поширюється) вплив і захищаючи при цьому інші складові частини агроландшафту, посилюючи його біологічну стійкість за рахунок збереження багатого біорізноманіття.

Отже, виникає потреба розробки основних критеріїв оцінки їхнього стану. Закон України «Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000–2015 роки» був прийнятий, а виконати його у зазначені терміни не вдалося. Проте, необхідність його виконання залишається надзвичайно актуальним завданням.

Як свідчить Б. Годяк (2008) не можна відродити українську душу, не порятувавши спершу нашу рідну природу – хай і не в такому щедротному вигляді, але бодай фізично й психологічно не травмуючому. І так і буде! Україна знову стане казковим краєм і явить зачудованому людству не тільки велич свого Духу, але й феноменальність нашої Природи.

Основою філософії відновлення належного екологічного стану довкілля України має бути розуміння єдиного цілого – Творця, природи, людини і людства. Подальший розгляд нашого існування має обов'язково враховувати природне середовище, яке слід захищати і покращувати застосовуючи ЗЛН.

Розробка критеріїв експертної оцінки стану стосується діючих насаджень і виконання ними своїх функцій. Такі критерії важливі для прийняття рішень із необхідності реконструкції деяких видів існуючих і безпомилкового створення недостаючих. Саме ці положення підкреслюють актуальність і необхідність розвитку захисного лісорозведення України у поточному тисячолітті, як визначного чинника поліпшення екологічного стану довкілля. Необхідно скористатися багатим досвідом нашої держави, що витримав випробування часом.

Україна має понад 200-річний досвід застосування ЗЛН у боротьбі з несприятливими природними чинниками, який переконливо свідчить про реальні можливості поліпшення екологічного стану довкілля держави. За різними оцінками в Україні було створено 437–440 тис. га полезахисних лісових смуг у складі 1,3 млн га захисних лісових насаджень. Захист сільськогосподарських угідь був забезпечений на половину від потреби. До 1986 року планувалося здійснення впорядкування цих насаджень, проте, через відповідні соціально-економічні обставини цього не вдалося зробити й донині. Тому реальна їх кількість, стан і виконання ними захисних функцій залишаються під питанням.

Альтернативи захисному лісорозведенню не існує. Випробуване в Україні та Росії воно успішно поширилося країнами світу. Нажаль у нас, через існуючі негаразди, загальмовано. Кафедра відтворення лісів та лісових меліорацій є правонаступницею у вирішенні питань захисного лісорозведення, які започатковані та практично втілювалися в 60-ті роки минулого століття професорами Б. Й. Логгіновим та В. О. Бодровим, наукові школи яких продовжують розпочату грандіозну справу.